

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.03.2017, sen. zn. 29 NSČR 94/2015, ECLI:CZ:NS:2017:29.NSCR.94.2015.1

Číslo: 96/2018

Právní věta: Ve věcech, v nichž se místní příslušnost soudu odvozuje (ve smyslu § 85 odst. 1 o. s. ř.) od obecného soudu, v jehož obvodu má bydliště (a nemá-li bydliště, v jehož obvodu se zdržuje) fyzická osoba, která podává návrh, jímž se příslušné řízení zahajuje [jak je tomu (ve shodě s § 7b odst. 1 insolvenčního zákona) i v insolvenčním řízení zahájeném insolvenčním návrhem dlužníka - fyzické osoby, která není podnikatelem], vychází soud (pro účely posouzení místní příslušnosti) z těch údajů, jež taková osoba o svém bydlišti (respektive místu, kde se zdržuje) sama uvede v návrhu na zahájení řízení. Nevyjdou-li v řízení (v době, kdy je soud oprávněn otázku místní příslušnosti zkoumat) najevo skutečnosti, jež zpochybňují údaj o bydlišti osoby, která podala návrh na zahájení řízení (respektive o místu, kde se taková osoba zdržuje), není soud povinen sám „vyšetřovat“ (ujišťovat se), zda jej takový navrhovatel o svém bydlišti informuje pravdivě.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.03.2017

Spisová značka: 29 NSCR 94/2015

Číslo rozhodnutí: 96

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Příslušnost soudu místní

Předpisy: § 105 o. s. ř.

§ 11 odst. 1 o. s. ř.

§ 7 IZ

§ 7b odst. 1 o. s. ř.

§ 85 odst. 1 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání dlužníka proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 5. 2015, sp. zn. KSHK 35 INS 33039/2014, 3 VSPH 692/2015-A.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. V řízení zahájeném u něj 8. 12. 2014 na základě insolvenčního návrhu dlužníka J. H. Krajský soud v Hradci Králové (dále též jen „insolvenční soud“) vyslovil usnesením ze dne 27. 1. 2015, č. j. KSHK 35 INS 33039/2014-A-4, svou místní nepřislušnost (bod I. výroku) a určil, že po právní moci usnesení

bude věc postoupena Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému (bod II. výroku).

2. Insolvenční soud vyšel z toho, že dlužník uvedl jako adresu svého bydliště adresu uvedenou v záhlaví tohoto usnesení (v P. 12) a tu má zapsanu i v centrální evidenci obyvatel. V návrhu dlužník poznamenal, že je z důvodu operace hospitalizován na 2 měsíce v H. K., kam se i stěhuje, neuvedl však žádnou konkrétní adresu v obvodu insolvenčního soudu. Hospitalizace pak nezakládá pobyt subjektu na určité adrese (nelze ji srovnávat s bydlištěm).

3. Na tomto základě pak insolvenční soud uzavřel – vycházejí z ustanovení § 7 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), a z ustanovení § 11 odst. 1, § 85 odst. 1, § 85a, § 87, § 88 a § 105 odst. 1 a 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) – že dlužník měl v době zahájení insolvenčního řízení bydliště v obvodu působnosti Městského soudu v Praze, který je soudem místně příslušným k projednání a rozhodnutí věci. Insolvenční soud není soudem na výběr daným podle § 87 o. s. ř., ani nejde o případ výlučné místní příslušnosti jiného soudu dle § 88 o. s. ř.

4. K odvolání dlužníka Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 12. 5. 2015, č. j. KSHK 35 INS 33039/2014, 3 VSPH 692/2015-A-11, potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

5. Odvolací soud – vycházejí z ustanovení § 7a písm. a) a § 7b odst. 1 insolvenčního zákona a z ustanovení § 11 odst. 1 věty první, § 14, § 84, § 85 odst. 1 a 2, § 85a a § 105 odst. 2 o. s. ř. – dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí k následujícím závěrům:

[1] Nestanoví-li zákon jinak, je místně a věcně příslušným soudem v insolvenčních věcech krajský soud, v jehož obvodu má dlužník – fyzická osoba, která není podnikatelem, ke dni zahájení řízení bydliště. Bydlištěm se rozumí místo pobytu, ve kterém se dlužník zdržuje s úmyslem zdržovat se tam trvale; tento pojem (však) nelze ztotožnit s pojmem „trvalý pobyt“, který slouží k evidenčním účelům a je využíván při doručování. Občanský soudní řád dává při určování místní příslušnosti přednost skutečnému bydlišti, tj. místu, kde má fyzická osoba svůj byt, rodinu, popř. kde pracuje, jestliže tam také bydlí.

[2] V posuzovaném případě bylo insolvenční řízení na majetek dlužníka zahájeno u insolvenčního soudu, přičemž dlužník neuvedl jinou adresu (než uvedenou v záhlaví tohoto rozhodnutí) ani v insolvenčním návrhu spojeném s návrhem na povolení oddlužení, ani v odvolání; na této adrese také přebírá poštu. Z ničeho tedy neplyne, že by se skutečné bydliště dlužníka nacházelo jinde (nic takového dlužník ani netvrdí).

[3] Podal-li dlužník insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení prostřednictvím insolvenčního soudu proto, že byl hospitalizován v nemocnici v H. K., není tím založena místní příslušnost insolvenčního soudu. Tuto příslušnost nezakládá ani nejasné tvrzení dlužníka, že se bude v červnu 2015 stěhovat do H. K. Obecným soudem dlužníka je tudíž Obvodní soud pro Prahu 4, který patří do obvodu Městského soudu v Praze.

[4] Insolvenční soud proto postupoval správně, když dle § 105 odst. 2 o. s. ř. ještě před tím, než začal jednat o věci samé, vyslovil svoji místní nepříslušnost a rozhodl o postoupení věci Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému.

[5] Námitka „podjatosti“ Městského soudu v Praze pak není důvodná.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti usnesení odvolacího soudu podal dlužník dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu

ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, konkrétně otázky, zda Krajský soud v Hradci Králové je místně příslušným k projednání a rozhodnutí věci. Dovolatel namítá, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř. a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

7. V mezích ohlášeného dovolacího důvodu argumentuje dovolatel následovně:

[1] Insolvenční soud vydal usnesení o své místní nepříslušnosti, aniž dovolatele předtím vyzval o svých pochybnostech v tomto směru. Přitom měl v takovém případě vyzvat dovolatele, aby doplnil svá tvrzení o tom, kde se zdržuje.

[2] Místo trvalého pobytu (v P.) je pouze evidenčním údajem ve smyslu správního práva a nelze je ztotožňovat se skutečným pobytem.

[3] Kdyby k tomu byl soudem vyzván (což se nestalo, ač v insolvenčním řízení jde o běžnou praxi), doplnil by korespondenční adresu a adresu na území H. K., kde se zdržuje. Dovolatel nebyl právně zastoupen a nebylo mu zřejmo, co je myšleno usnesením insolvenčního soudu. Oba soudy pak chybovaly, jestliže dovolatele nevyzvaly k „odstranění vad“, případně jej nepoučily o tom, jaké důsledky bude mít nepředložení rozhodných skutečností ohledně místní příslušnosti.

[4] Odvolací soud se blíže nezabýval námitkou podjatosti Městského soudu v Praze.

III.

Přípustnost dovolání

8. Dovolání, které nesměruje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., vypočtených v § 238 o. s. ř., a v poměrech insolvenčního řízení jsou dovolatelem předestírané právní otázky dovolacím soudem neřešené.

IV.

Důvodnost dovolání

9. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

10. Insolvenční řízení v dané věci bylo (dle obsahu spisu) zahájeno 8. 12. 2014, kdy insolvenčnímu soudu došel dlužníkův insolvenční návrh.

11. Podle ustanovení § 7 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

12. Dle ustanovení § 7b odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení je příslušný soud, v jehož obvodu je obecný soud dlužníka (odstavec 1).

13. Jelikož insolvenční zákon nedefinuje „obecný soud dlužníka“, ani blíže neupravuje další otázky místní příslušnosti soudu, v intencích § 7 insolvenčního zákona se uplatní (přiměřeně) ustanovení § 11, § 84 a násl. a § 105 o. s. ř.

14. Podle ustanovení § 11 o. s. ř. řízení se koná u toho soudu, který je věcně a místně příslušný. Pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení. Věcně a místně příslušným je vždy také soud, jehož příslušnost již není možné podle zákona zkoumat nebo jehož příslušnost byla určena pravomocným rozhodnutím příslušného soudu (odstavec 1). Je-li místně příslušných několik soudů, může se řízení konat u kteréhokoliv z nich (odstavec 2).

Dle ustanovení § 85 odst. 1 o. s. ř. nestanoví-li zákon jinak, je obecným soudem fyzické osoby okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje.

Z ustanovení § 105 o. s. ř. se pak podává, že místní příslušnost zkoumá soud jen do skončení přípravného jednání podle § 114c. Neprovedl-li tuto přípravu jednání, zkoumá soud místní příslušnost jen před tím, než začne jednat o věci samé, nebo rozhodl-li o věci samé bez jednání, jen před vydáním rozhodnutí; to neplatí, jde-li o platební rozkaz, elektronický platební rozkaz nebo evropský platební rozkaz. Později ji soud zkoumá pouze tehdy, nebyla-li provedena příprava jednání podle § 114c, a jen k námitce účastníka, která byla uplatněna při prvním úkonu, který účastníku přísluší. Při zkoumání místní příslušnosti se nepřihlíží k přípravě jednání, jednáním a jiným úkonům provedeným před věcně nepřislušným soudem a k rozhodnutím vydaným věcně nepřislušným soudem (odstavec 1). Vysloví-li soud, že není příslušný, postoupí věc po právní moci tohoto usnesení příslušnému soudu nebo ji za podmínek § 11 odst. 3 předloží Nejvyššímu soudu (odstavec 2).

15. Ve věcech, v nichž se místní příslušnost soudu odvozuje (ve smyslu § 85 odst. 1 o. s. ř.) od obecného soudu, v jehož obvodu má bydliště (a nemá-li bydliště, v jehož obvodu se zdržuje) fyzická osoba, která podává návrh, jímž se příslušné řízení zahajuje [jak je tomu (ve shodě s § 7b odst. 1 insolvenčního zákona) i v insolvenčním řízení zahájeném insolvenčním návrhem dlužníka - fyzické osoby, která není podnikatelem], vychází soud (pro účely posouzení místní příslušnosti) z těch údajů, jež taková osoba (zde dlužník - insolvenční navrhovatel) o svém bydlišti (respektive místu, kde se zdržuje) sama uvede v návrhu na zahájení řízení (zde v insolvenčním návrhu). Nevyjdou-li v řízení (v době, kdy je soud oprávněn otázku místní příslušnosti zkoumat) najevo skutečnosti, jež zpochybňují údaj o bydlišti osoby, která podala návrh na zahájení řízení (respektive o místu, kde se taková osoba zdržuje), není soud povinen sám „vyšetřovat“ (ujišťovat se), zda jej takový navrhovatel (zde dlužník - insolvenční navrhovatel) o svém bydlišti informuje pravdivě (srov. obdobně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2017, sp. zn. [29 Cdo 5761/2016](#)).

16. Je-li z návrhu na zahájení řízení (zde z insolvenčního návrhu) patrné, že podle udávaného bydliště (respektive místa, kde se daná osoba má zdržovat) není soud, u kterého byl návrh na zahájení řízení podán soudem místně příslušným k projednání a rozhodnutí věci, není to důvodem k odstraňování vad takového návrhu (jak se mylně domnívá dovolatel), respektive k tomu, aby se soud (lhostejno, zda v insolvenčním nebo jiném řízení) ujišťoval (utvrzoval ve správnosti údaje) o bydlišti nebo místu, kde se osoba, která návrh podala, zdržuje.

17. Odpovídající (správnou) reakcí soudu je v takovém případě vydání rozhodnutí o tom, že není místně příslušný k projednání a rozhodnutí věci a o následném postoupení věci (po právní moci usnesení o místní nepřislušnosti) místně příslušnému soudu (§ 105 odst. 2 o. s. ř.).

18. V dané věci dlužník označil jako své bydliště v insolvenčním návrhu adresu v P. Současně přičinil poznámku tohoto znění:

„Z důvodu operace v nemocnici H. K. a dvouměsíční hospitalizaci podávám prostřednictvím Krajského soudu v Hradci Králové. Dále se nyní stěhuji do H. K.“

Obsah tohoto sdělení potvrzuje i doplnění odvolání podaného dlužníkem proti usnesení insolvenčního soudu (A-6). Ani v něm (nebo v jiném podání v době do vydání dovoláním napadeného rozhodnutí) dlužník neoznačil jiný údaj o svém skutečném bydlišti v době zahájení insolvenčního řízení [v době, kdy insolvenčnímu soudu došel jeho insolvenční návrh (§ 11 odst. 1 věta druhá o. s. ř.)]. Výše citované sdělení pak nepotvrzuje, že by v době zahájení insolvenčního řízení (8. prosince 2014) dlužník měl bydliště v H. K. nebo že by se v té době v H. K. zdržoval s úmyslem zdržovat se zde trvale (slovně ohlášený záměr přestěhovat se do H. K. naopak potvrzuje, že ke dni zahájení insolvenčního řízení nebyl H. K. místem bydliště dlužníka nebo místem, kde se dlužník tehdy zdržoval s úmyslem zdržovat se zde trvale).

19. Právní posouzení věci odvolacím soudem je tudíž správné.

20. K námitce, že se odvolací soud nezabýval dovolatelem tvrzenou podjatostí „soudu“, jemuž se věc postupuje (Městského soudu v Praze), budiž dodáno, že jde o námitku právně bezcennou (bezvýznamnou). Nemůže totiž nic změnit na tom, že ve smyslu zákonných kritérií plynoucích z § 7b odst. 1 insolvenčního zákona a z § 85 odst. 1 o. s. ř. nebyl Krajský soud v Hradci Králové insolvenčním soudem, v jehož obvodu se ke dni zahájení insolvenčního řízení nacházelo místo bydliště dlužníka (nebo místo, kde se dlužník zdržoval s úmyslem zdržovat se zde trvale), ani na tom, že takovým soudem naopak je Městský soud v Praze. Otázka vyloučení soudců soudu, který je místně příslušný k projednání a rozhodnutí věci v prvním stupni (Městského soudu v Praze), je řešitelná postupy dle § 12 o. s. ř.

21. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu též nepodávají. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).